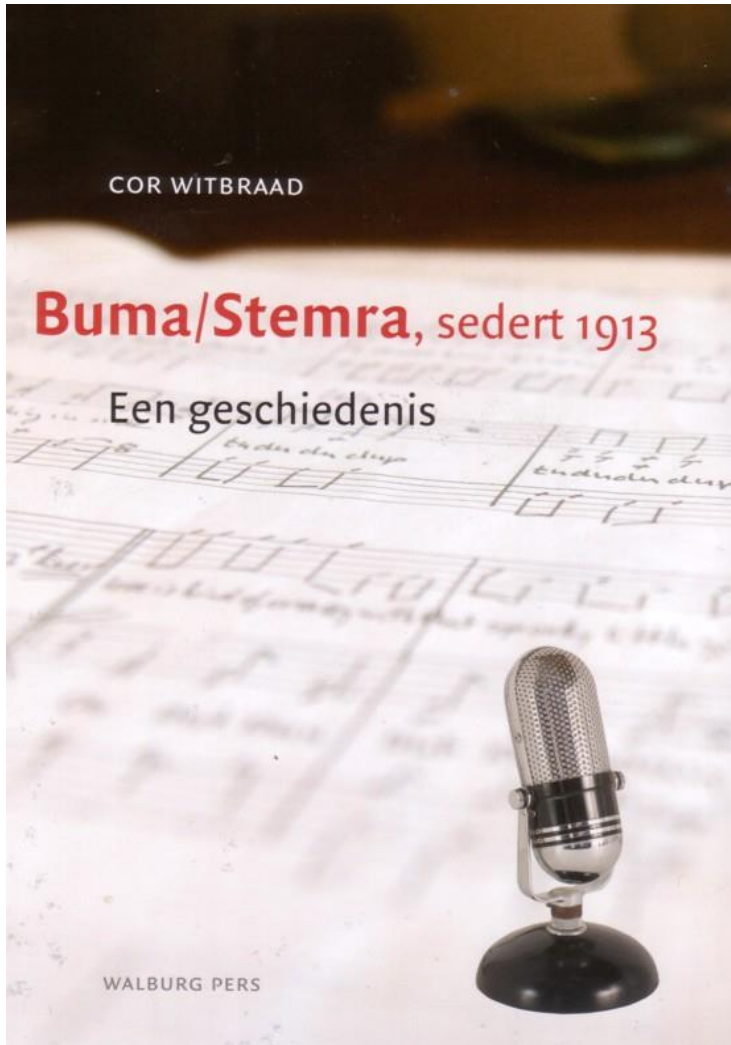


## Boekrecensie: *Buma/Stemra, sedert 1913. Een geschiedenis*

Voor hen die de berichtgeving over radio en televisie heel intensief volgen, is de 'Buma/Stemra' zondermeer bekend. Recentelijk nog in een interview werd een



producer uit de beginjaren van Hilversum 3 afgebeeld, waarin deze werd beschreven niet meer te zijn als iemand die de lijstjes voor de Buma diende te schrijven. Met andere woorden hij diende de lijst van de gedraaide muziek van het programma in te vullen. Immers voor de gedraaide muziek diende geld te worden afgedragen aan de Buma/Stemra. De organisatie is de wettelijke behartiger van alle belangen van zowel de Nederlandse als buitenlandse muzikanten en -uitgevers. De organisatie die dus verantwoordelijk is voor het incasseren van de te betalen vergoedingen en daarnaast het uitkeren van vergoedingen aan de rechthebbenden. Kortweg gezegd is de organisatie de grote beschermer van het

(nationaal en internationaal) muziekproduct te noemen. En dan hebben we het natuurlijk niet alleen over de muziek die via de radio wordt gedraaid.

Al bij het 25 jarig bestaan, in 1938, werd er al eens geopperd de geschiedenis van de organisatie in een overzichtelijk boekwerk neer te zetten. Het kwam er steeds niet van en pas in de begin jaren negentig van de vorige eeuw werd het idee weer opgepakt. Voordat er maar ook één woord op papier werd gezet voor het schrijven van het boek 'Buma/Stemra, sedert 1913. Een geschiedenis', diende er vele jaren intensief archiefwerk vooraf gedaan te worden. In het begin van deze nieuwe eeuw kon uiteindelijk een aanvang worden gemaakt, door Cor Witbraad, met het schrijven van dit zeer lijvige, 608 pagina's dikke boek. Witbraad heeft sinds de jaren zestig in diverse functies gewerkt bij de

onderneming, in laatste instantie als directeur cultuur/sociaal.

De laatste zeven jaar heeft Cor Witbraad intensief aan het boek gewerkt, waarbij het geworden is tot een historisch document dat - ondanks de lijvigheid - zeer goed is te lezen. Gekozen is voor een onderverdeling in tien thema's, waarbij binnen de thema's telkens diverse hoofdstukken de segmenten van de thema's verder verduidelijken. Gekozen is hierbij voor korte duidelijk verklarende hoofdstukken, waardoor het ook voor niet historici zeker een goed te lezen boek is geworden.

Bij het schrijven van deze recensie heb ik me vooral gericht op de periode rond het 60 jarige bestaan van de Buma/Stemra, in december 1973. Met in gedachten de opdracht, die de toenmalige directeur van Radio Noordzee Internationaal - John de Mol sr., aan zijn presentatieteam gaf om speciaal jubileumprogramma te maken rond de jubilerende organisatie. In het kader van het jubileum kwam er een LP op de markt 'Met zevenmijlslaarzen door 60 jaar Nederlandse lichte muziek', een product dat heden ten dage nog een collectors item is. Alle - zeer divers - activiteiten die destijds in 1973 door de Buma/Stemra zijn opgezet met als doel de organisatie meer naar het volk toe te brengen, komen in een tussenhoofdstuk aan bod. En, zo meldt de publicatie, de diverse omroeporganisaties, inclusief de zeezenders, besteedden aandacht in hun programma's aan de festiviteiten van de jubilaris.

Het was ook de tijd dat, eerst op kleine schaal en daarna veel opener en op grote schaal, de zogenaamde 'witte lp's' op de markt werden gebracht, waarbij de Buma/Stemra werd ontweken door geen rechten af te dragen. Ikzelf kocht mijn eerste - en zo ver ik weet ook laatste - witte LP (s) nadat ik met vreugde had vernomen dat het door mij bezochte Popfestival in Kralingen (Rotterdam) op een 3 LP-set was uitgebracht. Het vinyl was gewoon zwart van kleur met groene label stickers en werd in één van de platenzaken in Groningen 'van onder de tafel' verkocht. Zoals nu uit het boek van Cor Witbraad

## BUMA 60 JAAR

Morgen bestaat de Vereniging BUMA (De Vereniging Het Bureau voor Muziek-Auteursrecht Buma) 60 jaar. Gedurende vele maanden zullen er activiteiten worden ontplooid onder het motto: „De Vereniging Buma 60 jaar in dienst van muzikaal Nederland.”

Radio Noordzee staat morgen de gehele dag in het teken van de Nederlandse muziek van 1913 tot '73. Naast veel werk uit de oude doos komt ook het meer recente repertoire aan bod, vooral met een accent op de gedurende de laatste jaren aanzienlijk toegenomen export van de Nederlandse lichte muziek.

12/10-73

blijkt is het juist deze LP-set die de Stemra en de platenindustrie tot actie deed overgaan. Immers er waren, niet officiële cijfers, die aangaven dat van deze set 15.000 tot 20.000 exemplaren waren verkocht. Er volgden inbeslagnames op grote schaal, maar vervolgingen bleven uit, die werden zogenaamd opgeschort. Zeer uitgebreid wordt beschreven hoe deze vorm van piraterij destijds werd onderzocht en aangepakt, van productieplek via distributie tot en met de koper van de witte LP. Een naam verkregen omdat de allereerste illegale LP inderdaad een wit label had. De strijd tegen de piraterij had een aanvang genomen, een strijd die tot op de dag van vandaag wordt gestreden en in het verhaal 'Buma/Stemra, sedert 1913. Een geschiedenis' uitstekend uit de verf komt.

Ook kwam, bij het lezen van het eerste persbericht inzake deze publicatie, de vraag op in hoeverre de betaling van de rechten door de organisaties achter de zeezenders gedurende de legale periode, dus voor de invoering van de anti zeezenderwet in september 1974, is geweest. Welke van de organisaties achter de zeezenders hadden wel de rechten betaald en wat was er nu waar van de diverse publicaties in de dagbladen destijds inzake het niet nakomen van betalingen? Zou er ook iets terug te vinden zijn van de rechtszaak tegen Radio Caroline in Amsterdam, een zitting in oktober 1973? Hier volgde voor me een korte teleurstelling, gezien er slechts in één zin in een subhoofdstuk 'Buma/Stemra en het geweten van de hitparade', gewag wordt gemaakt dat er altijd een uitstekende verhouding was tussen de Buma/Stemra en Radio Veronica. Met andere woorden de leiding van Radio Veronica had destijds voor de juiste beslissing gekozen en betaald voor de te draaien muziek. Over de rechtszaak tegen de personen betrokken bij de Carolineorganisatie is echter in de publicatie niets terug te vinden. Het lijkt erop dat bij de beschouwing van de Nederlandse radiogeschiedenis ook deze keer weer de zeezenders in de kou zijn blijven staan, daar waar wel degelijk antwoorden konden worden gegeven op bepaalde vragen.

Voornoemd sub hoofdstuk over het geweten van de hitparade geeft trouwens een zeer duidelijk beeld over het ontstaan en de invoering van de Nationale Hitparade en de betrokkenheid van de rechtenorganisatie, die later weer zou worden afgezwakt mede onder druk van verschillende omroepen. Er zijn zeker meer hoofdstukken, die directe herinneringen oproepen. Ondermeer die waarin aandacht wordt besteed aan de niet gewenste banden die bepaalde programmamakers binnen de publieke omroepen zouden hebben gehad met de muziekindustrie. In de periode 1972 tot en met 1978 is er in tal van publicaties aandacht aan dit onderwerp besteed, waarbij achteraf blijkt dat het destijds aan informatie gebrachte, meer van horen zeggen was en tevens erg was opgeblazen.

Na het lezen van een tiental sub hoofdstukken voel ik me, ondanks het gemis van de antwoorden op de eerder gememoreerde vragen, een stuk rijker. Ik denk dan ook dat het dikke, en dus zware, boek zeker nog vaak op de leestafel zal komen te liggen.

Cor Witbraad, Buma/Stemra, sedert 1913. Een geschiedenis,  
Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen 2007.  
geïllustreerd in kleur en zwart-wit, genaaid gebonden, ISBN 978.90.5730.457.6,  
€ 59,50 - 608 pagina's.

HANS KNOT

## Piraat betaalt niet voor muziek

Van onze radio- en t.v.-redactie

DEN HAAG — De president van de Haagse rechtbank, mr. J. H. C. Slotemaker, begreep er gisterochtend even helemaal niets van. Hij duzelde van de namenreeks die hem werd voorgelegd: Caroline Atlantis, M. A.-productions, Mi Amigo en Seagull.

„Ik luister nooit naar die piratenzenders. Ik dacht dat er maar één boot — die van Veronica — voor de kust lag. Ik wist niet dat het er zoveel waren,” zei mr. Slotemaker.

### Niet betaald

Voor hem diende een kort geding dat de Amsterdamse advocaat mr. E. A. P. Engels namens het Bureau voor muzikateurs-

recht (Buma) had aangespannen tegen Chris Carry en Andy Archer, twee medewerkers van de piratenzender op het schip Mi Amigo die steeds onder andere benamingen uitzendt.

Ondanks verscheidene beloftevrije gesprekken, brieven en telefoongesprekken had het piratenstation nog steeds geen reproductierechten betaald voor de tekstdichters en componisten. Het Buma had daar nu genoeg van, temeer daar Veronica en Radio Noordzee al jaren voor hun uitzendingen betalen.

### Telefoontje

Noch Carry, noch Archer verscheen voor de president van de rechtbank. Wel kreeg de secretaresse van mr. Slotemaker enkele minuten voordat het kort geding zou dienen een mysterieus telefoontje waarin een juffrouw meedeelde dat Andy Ar-

cher ziek was en niet kon komen. Mr. Slotemaker en mr. Engels werden het er over eens dat deze mededeling wel eens tot de vertragingstactiek van de poppiraten zou kunnen behoren en daarom ging het kort geding toch door. Mr. Engels vroeg onmiddellijke stopzetting van de uitzendingen op straffe van een dwangsom van tienduizend gulden per overtreding.

### In Nederland

De advocaat van het Buma overlegde visitekaartjes en ondertekende brieven ten bewijze dat Andy Archer en Chris Carry als productie leider en zendermanager verantwoordelijk zijn voor de uitzendingen vanaf de Mi Amigo.

„De zendfaciliteiten worden door gedaagden beschikbaar gesteld”, zei mr. Engels. „Hun studio's staan in Nederland. Daar

worden de programmabanden gemaakt. Bovendien is het golfbereik een doorslaggevende factor bij de openbaarmaking en vermenigvuldiging van het repertoire. De uitzendingen zijn in Nederland te ontvangen en zijn daar een normaal evenement. Het is vrijwel zeker aan te nemen dat zij er mee doorgaan.”

Mr. Slotemaker bepaalde de uitspraak op dinsdag 6 november maar hij wilde zich het recht voorbehouden om de behandeling te hervatten als Carry of Archer alsnog contact opnemen met hem of met het Buma.